

Folketinget – Tilsynet i henhold til grundlovens § 71

Christiansborg, den 11. august 2006

Udkast til rapport om tilsynsbesøg på Helsingør Lokalcenter den 20. juni 2006

1. Indledning

Den 20. juni 2006 aflagde § 71-tilsynet et anmeldt tilsynsbesøg på Helsingør Lokalcenters ungeafdeling på Antonius Hus. Formålet med besøget var at se på forholdene for tvangsanbragte børn på lokalcenteret.

Under besøget foretog tilsynet en rundgang på centeret, herunder udearealerne. Der var efterfølgende møde med ledelsen på centeret.

2. Konklusion

Efter tilsynets opfattelse er de fysiske rammer og forholdene i øvrigt på lokalcentret meget gode og tidssvarende.

I den forbindelse finder tilsynet det især særdeles positivt;

- at der også via rammerne vises respekt for børnenes/de unges privatliv, hvor børnene/de unge selv bestemmer indretningen af deres værelser og værelset respekteres som den enkeltes private enhed, hvor der ikke er adgang uden tilladelse fra barnet/den unge.

- at rammerne fremstår så hjemlige, som det er muligt, men et køkkenalrum pyntet med børnenes tegninger og billeder på væggene i afsnittet, hvor børnene og de unge bor af børnene/de unge med minder fra ferie og fødselsdage.

Tilsynet finder det endvidere positivt med den frie adgang til såvel internet og telefon, herunder brugen af egen mobiltelefon.

Tilsynet finder, at den indsats overfor børnene, som afspejles i de ovenfor beskrevne aktiviteter og måden, hvorpå de bliver gennemført er særdeles positive. Efter tilsynets opfattelse skaber det en tillidsfuld og tryk atmosfære omkring børnene og de unge, der er anbragt på lokalcentret.

Tilsynet finder det endvidere positivt, at lokalcentret lægger så stor vægt på at opnå et godt samarbejde med forældrene til de anbragte børn og unge.

Tilsynet finder det positivt, at, hvis der er brug for det, er det muligt for forældre og barn/den unge at være sammen et neutralt sted på kommunens samværsafdeling.

Til Helsingør Kommunes bemærkninger om terrænfrihed skal tilsynet blot understrege, at tilsynet under besøget havde en klar opfattelse af, at børnene/de unge kunne færdes frit også uden for lokalcentrets område i det omfang deres alder og modenhed nu engang gjorde det muligt.

Tilsynet finder det positivt, at kommunen lægger afgørende vægt på, at de anbragte børn/unge bevarer kontakten med en så stor del af deres netværk, som det er muligt under selve anbringelsen.

Tilsynet finder det vigtigt, at såvel forældre som de unge, der er tvangsanbragt, orienteres om deres rettigheder og klagemuligheder såvel i forbindelse med anbringelsen som under selve anbringelsen.

3. Rundgang

Fysiske rammer

Lokalcenteret er indrettet i den gamle fødeklinik i Helsingør – en patriciavilla med udsigt over Øresund og stor åben have med store gamle træer og et anneks til unge børn. Der bor i alt 13 børn på afdelingen. Der er 16 ansatte.

I stueetagen var der indrettet badeværelser, børneværelser, opholdsrum og køkkenalrum samt personalekontor. Personalekontoret var placeret op ad værelset med de små børn. Især af hensyn til at være så tæt på børnene som muligt og under hensyn til deres behov for hjælp om aftenen/natten, hvor der er en vågen nattevagt.

Gård og have

Køkkenalrummet havde direkte udgang til gårdhaven, hvor havemøblerne stod, så de kunne spise ude, når der var godt vejr. Gårdhaven var fyldt med krukker med blomster og urter. For enden var garagen med bl.a. cykelværksted og basketball net. Baghaven havde bl.a. gyngestativ og under besøget legede 2 børn i haven sammen med nogle af de voksne.

I forhaven var der endvidere en udkigspost nede ved vejen, hvor der var udsigt over vandet. Der var endvidere en tunnel under vejen, som førte direkte ned til vandet, hvor de

unge kunne gå ned og bade. De tog også til badestranden ved Snekkersten, der ligger ca. 1 km. væk.

Ved siden af hovedhuset lå endvidere et anneks, der var indrettet med 2 lejligheder til de unge, der var på vej til at skulle flytte i egen bolig. Pt. boede der 1 på 17 år og 1 på 18 år. Målet var at lære dem, hvordan det var at bo alene. Dog var der altid mulighed for hjælp på stedet.

Grunden var omkranset af en grøn hæk. De unge kunne færdes frit på området.

Køkkenalrum

Selve køkkenalrummet var lyst og venligt og pyntet med børnenes egne tegninger.

Tilsynet beså endvidere 3 børneværelser, et legerum særligt indrettet til 3 små piger på centret, en opholdstue, computerrum og en karnap med bl.a. et fodboldspil og motionscykel. Legerummet til de små piger var pyntet med tegninger. Der var mange legesager, der passede til pigernes alder, bord med stole i børnestørrelse og hyggehjørne med sofa. Opholdsstuen var med TV og sofahjørne.

Personalet havde spurgt de børn, som boede på værelserne, om tilsynet måtte se dem. Personalet oplyste i den forbindelse, at de lagde stor vægt på at fortælle børnene, at det var deres eget værelse som de alene bestemte over – der skulle være respekt om det enkelte barns privatliv. Det skulle være børnenes egne oaser.

Børnene bestemmer f.eks. selv, hvilken farve der skal være på væggene, selve indretningen og om de vil have et fjernsyn på værelset. Et af værelserne var malet grønt, der stod masser af biler på rækker og spejldertøjet hang fremme. På væggen var der bl.a. billeder af forældrene. Der stod en computer på skrivebordet. Et andet værelse var holdt i helt lyse farver et stort TV stod på bordet.

Personalet fortalte, at indretningen af de enkelte værelser bl.a. også afhang af, om barnet selv f.eks. var mere til at lege udenfor eller omvendt. Hvis de mest var ude lagde de ikke så megen vægt på indretningen af værelset.

De unge havde f.eks. også computer på værelset og egen mobiltelefon. De unge betalte via deres lommepege selv for taletidskort. Personalet oplyste, at der var fri internetadgang og telefonadgang på afdelingen. "Hvis et barn savnede sin mor eller far kl. 2 om natten

kunne barnet altid få lov til at ringe." TV-antennen slog dog fra kl. 23.00 om aftenen. Personalet oplyste, at de ikke foretog en korrespondance kontrol.

Efter tilsynets opfattelse er de fysiske rammer og forholdene i øvrigt på lokalcentret meget gode og tidssvarende.

I den forbindelse finder tilsynet det især særdeles positivt;

- at der også via rammerne vises respekt for børnenes/de unges privatliv, hvor børnene/de unge selv bestemmer indretningen af deres værelser og værelset respekteres som den enkeltes private enhed, hvor der ikke er adgang uden tilladelse fra barnet/den unge.

- at rammerne fremstår så hjemlige, som det er muligt, men et køkkenalrum pyntet med børnenes tegninger og billeder på væggene i afsnittet, hvor børnene og de unge bor af børnene/de unge med minder fra ferie og fødselsdage.

Tilsynet finder det endvidere positivt med den frie adgang til såvel internet og telefon, herunder brugen af egen mobiltelefon.

4. Møde

Aktiviteter og samvær med kammerater

Koloni

På opslagstavlen på gangen hang invitation til kolonimødet, hvor der i kollageform var vist, hvilke aktiviteter der var mulige på turen til Sverige denne sommer. Personalet oplyste i den forbindelse, at der var to rejser om året for børnene – en om sommeren og en om vinteren. Der hang billeder på væggen fra skituren denne vinter. Personalet oplyste endvidere, at aktiviteterne var afstemt efter de enkelte aldersgrupper og de helt små børn skulle f.eks. i stedet for i sommerhus.

Traditioner

Personalet fortalte, at de holdt alt hvad der kunne holdes af traditioner. Fødselsdage blev fejret med morgenmad, gaver og sang på sengen og en fest med kager, lys og gæster.

Juleaften blev holdt to gange – en for alle og en for dem, der på selve aftenen ikke kunne komme hjem. Det var også muligt for forældrene at overnatte i forbindelse med arrangementet. Der var altid to voksne på arbejde, så det var muligt at køre ud og hente børnene, hvis det blev nødvendigt. I forbindelse med julen lavede børnene f.eks. også julegaver til deres forældre. Personalet opfordrede også tit børnene til daglig f.eks. at tegne en tegning til deres forældre og sende den.

Til påske trillede de æg. Til fastelavn slog de katten af tønden. Forleden havde de endvidere haft grillfest for alle i haven.

Rundt om på afdelingen var der endvidere billeder fra de forskellige fester, herunder børnenes fødselsdage.

Hverdagen

I hverdagen deltager børnene i dagligdagen ved bl.a. at gå med ud og handle ind.

Sommerferieaktiviteter

Flere af de unge havde tilmeldt sig de sommeraktiviteter, som kommunen udbyder i år, f.eks. rollespil.

Legekammerater

Børnene lavede selv aftaler med legekammerater. Enten legede de på afdelingen eller hjemme hos legekammeraterne. Det var fra personalets side vigtigt at skabe et så normalt børneliv for børnene som muligt.

Forældresamarbejde

Personalet oplyste, at de ville gøre næsten hvad som helst for at få et forældresamarbejde op og stå.

Normalt får institutionen altid et godt forældresamarbejde op og stå. Institutionen har meldt klart ud, at forældrene er velkomne til at kontakte stedet når som helst.

Personalet hjælper også børnene med deres kontakt til forældrene. F.eks. med at sende tegninger, julegaver eller ringe.

Samværsafdeling

Personalet oplyste, at kommunen rådede over en samværsafdeling, der var et neutralt sted, hvor børn og forældre kunne mødes.

Tvangsanbragt – frivilligt anbragt

På spørgsmålet om der er forskel på indsatsen overfor tvangsanbragte og frivilligt anbragte, oplyste personalet, at der er ens behandling af alle – "vi skelner ikke". I dagligdagen kan ingen se forskel – "de tvangsanbragte børn løber lige så frit rundt, som de frivilligt anbragte".

Der kan dog være særlige støttebehov eller restriktioner, der er anført i handleplanen for det enkelte barn, som institutionen skal rette sig efter.

Særlige hensyn og initiativer

Der var pt. på afdelingen 3 små børn, der havde behov for så megen stabilitet omkring sig som muligt. Så der var en særlig primærvoksen, der f.eks. var den, der altid tog med børnene, når de skulle noget. De voksne havde endvidere lange vagter af hensyn til de små børn.

Helsingør Kommune har i brev af 3. juli 2007 haft følgende tilføjelse til ovenstående:

”Rapporten fra besøget er i overensstemmelse med Helsingør Kommunes opfattelse. Et enkelt sted kunne man få fornemmelse af, at børnene og de unge kan færdes frit på området – og måske dermed tolke, at de ikke kan færdes frit udenfor området. Alle børn/unge, som har alderen og modenheden hertil kan færdes frit også uden for Helsingør Lokalcenters domæne. Det giver sig selv at mindre børn har behov for følge- eller lederskab af voksne på nøjagtig samme måde, som børn, der bor hos deres forældre.”

Tilsynet finder, at den indsats overfor børnene, som afspejles i de ovenfor beskrevne aktiviteter og måden, hvorpå de bliver gennemført er særdeles positive. Efter tilsynets opfattelse skaber det en tillidsfuld og tryk atmosfære omkring børnene og de unge, der er anbragt på lokalcentret.

Tilsynet finder det endvidere positivt, at lokalcentret lægger så stor vægt på at opnå et godt samarbejde med forældrene til de anbragte børn og unge.

Tilsynet finder det positivt, at, hvis der er brug for det, er det muligt for forældre og barn/den unge at være sammen et neutralt sted på kommunens samværsafdeling.

Til Helsingør Kommunes bemærkninger om terrænfrihed skal tilsynet blot understrege, at tilsynet under besøget havde en klar opfattelse af, at børnene/de unge kunne færdes frit også uden for lokalcentrets område i det omfang deres alder og modenhed nu engang gjorde det muligt.

5. Opfølgende spørgsmål

§ 71-tilsynet har i sit brev af 28. juni 2006 til Helsingør Kommune stillet opfølgende spørgsmål, som kommunen har svaret på i sit brev af 3. juli 2006.

Tvangsanbragte

På spørgsmålet om, hvor mange børn der pt. er tvangsanbragt uden for hjemmet i kommunen og hvad antallet har været i de sidste 3 år, har kommunen svaret følgende:

”Helsingør Kommune har gennem de senere år haft mellem 8 og 16 børn anbragt udenfor hjemmet uden forældrenes samtykke. Pt. er der 8 familier, som har børn anbragt udenfor hjemmet uden deres samtykke samt 1 ung, der er anbragt med forældrenes samtykke, men uden den unges samtykke.

Derudover er 1 barn anbragt med moderens men uden faderens samtykke. I alt er 16 børn eller unge anbragt udenfor hjemmet uden samtykke fra enten dem eller deres forældre. Fra i alt 10 familier.

For 4 familier og 5 børn gælder det, at samarbejdet har en sådan karakter, at det formodes, at forældrene vil indvilge i en anbringelse.

For 1 familie med 1 barn gælder, at der i samarbejdet med forældrene arbejdes mod hjemgivelse i august.

For 1 unge gælder, at anbringelsen ophører indenfor 6-8 måneder, hvis den unge ikke selv opnår indsigt i sit behov.

For en enkelt familie med 5 børn har alt forsøg på samarbejde været forgæves, ligesom forældrene ikke ønsker at have samvær eller kontakt med deres børn.”

Gennemsnitlig periode for en tvangsfjernelse

Helsingør Kommune har endvidere svaret følgende vedrørende spørgsmålet om, hvad den gennemsnitlige periode for en tvangsanbringelse i kommunen er? Her tænkes på den periode barnet uden afbrud er anbragt og ikke prøvelsen af den enkelte beslutning om tvangsanbringelse:

”Helsingør Kommune er ikke i besiddelse af en statistik, der kan fortælle den gennemsnitlige varighed for en tvangsanbringelse. Det vil kunne lade sig gøre at håndoptælle dette, men vil tage et stykke tid. Helsingør Kommune forventer at høre fra § 71 udvalget i fald et sådant arbejde ønskes gennemført. Det barn, som har været anbragt længst tid udenfor hjemmet uden forældrenes samtykke har været anbragt i 4,5 år. Det barn, der har været anbragt kortest har været anbragt 2½ måned. Et kvalificeret gæt er at den gennemsnitlige anbringelsestid for anbringelser uden samtykke er 2 – 3 år.”

Samarbejde med forældre

§ 71-tilsynet har endvidere bedt kommunen om at redegøre for retningslinjerne for samarbejdet med forældrene og andre pårørende til tvangsanbragte børn. Kommunen har oplyst følgende:

"Samarbejdet med forældrene er omfattende, hvor det overhovedet er muligt, ligesom forældrene har samvær med deres børn så hyppigt, som forældrene ønsker, dog under hensyn til barnets sundhed og udvikling. Omfanget af samarbejdet med netværket i øvrigt er ofte forældrenes afgørelse. For forvaltningen er det af afgørende betydning, at barnet bevarer kontakt med så stor en del af netværket, som det er muligt. For et enkelt barns vedkommende gælder, at forvaltningen har truffet beslutning om, at pågældende har kontakt med sine bedsteforældre mod forældrenes ønske, men ikke mod deres vidende."

Tilsynet finder det positivt, at kommunen lægger afgørende vægt på, at de anbragte børn/unge bevarer kontakten med en så stor del af deres netværk, som det er muligt under selve anbringelsen.

Rammerne for en tvangsfjernelse

Kommune har endvidere redegjort følgende for rammerne for en tvangsanbringelse i kommunen, herunder barnets kontakt til sagsbehandler og forløbet på institutionen, herunder hensynet til kontinuitet i barnets hverdag med voksne/primærvoksne:

"Børn anbragt uden samtykke er lige så forskellige som børn i øvrigt. Rammerne for barnet herunder anbringelsesform er derfor tilrettelagt i handleplanen. Handleplanen foreligger ved hvert møde i Børn- og Ungeudvalget. Sagsbehandleren har kontakt med barnet/den unge så ofte som denne måtte ønske det, dog minimum hver 6. måned. Det er uden betydning om det er en frivillig anbringelse eller en anbringelse uden samtykke. Personalet på institution eller opholdssted/plejeforældre/netværksfamilien kontakter sagsbehandleren, såfremt barnet/den unge har spørgsmål, som skal træffes af sagsbehandler eller såfremt der er udtrykt ønske om besøg. Besøg aftales herefter. Såfremt børnene er anbragt på døgninstitution gælder det for alle institutioner, at de indretter sig, så barnet har kontakt med så få voksne som muligt. Jo mindre barnet er, des færre kontakter kan barnet magte. Alle har en primærpædagog, og en sekundær pædagog som træder til, når den primære har fri eller ferie. I alle situationer sikres barnets holdning til beslutninger, hvis barnet har modenheden hertil. Forældrenes holdning sikres ligeledes. Kun i en enkelt sag, er det ikke lykkedes at forældrene til at deltage aktivt i barnets/børnenes anbringelse."

Ophør af en tvangsanbringelse

§ 71-tilsynet har endvidere bedt om en redegørelse for procedurerne i forbindelse med ophøret af tvangsanbringelser, herunder når et barn skal hjem, bo i egen bolig eller overgår til at være frivilligt anbragt. Helsingør Kommune har svaret følgende i den forbindelse:

”Ophør af tvangsanbringelse sker i et tæt samarbejde med forældrene samt med de børn/unge, der har alderen og modenheden hertil. Der er ikke en bestemt procedure – udover hvad der følger af lovgivningen. Proceduren afstemmes situationen i den konkrete sag. Helsingør Kommune har en omfattende manual på kommunens intranet, som beskriver alle arbejdsgange for alle foranstaltninger – herunder anbringelser og anbringelser uden samtykke. Manualen tager udgangspunkt i love, bekendtgørelser, vejledninger og interne procedurer.”

Personalet

§ 71-tilsynet har endvidere anmodet om en redegørelse for den uddannelsesmæssige baggrund, normering og efteruddannelse for ansatte, der arbejder med tvangsanbragte børn på kommunens institutioner, herunder om evt. rekrutteringsvanskeligheder. Helsingør Kommune har svaret følgende i den forbindelse:

”Helsingør lokalcenter arbejder ud fra den overordnede beslutning at alt personale, der er i direkte kontakt med børn/unge har en pædagogisk uddannelse. Det kan i visse tilfælde ske at der ansættes ikke uddannede i kortere vikariater med en anden uddannelse, eksempelvis skolelærer mv.

Lokalcentret har løbende efteruddannelsesforløb i gang pt. 20 pædagoger på diplomuddannelse.

Der sker en løbende opkvalificering af alt personale alt efter opgavernes art f.eks. supervision fra spædbørnehjem, når der er små børn på institutionen. Normeringen er som aftalt mellem Frederiksborg Amt og Kommunen gældende for behandlingsinstitutioner i Frederiksborg Amt.

Der er en meget lav afgang af medarbejdere, flere opnår jubilæum mv. Lokalcentret har høj søgning på de få stillingsopslag vi har.

Helsingør Lokalcenter har udover pædagogisk personale (der varetager det daglige arbejde med børnene), ansat psykologer, socialrådgivere, køkkenpersonale, pedel og kontorpersonale.”

Tilsynet finder det positivt for de anbragte børn og unge, at der er en meget lav afgang af medarbejdere, eftersom det efter tilsynets vurdering skaber gode muligheder for kontinuitet og tryghed i børnenes hverdag, når der ikke er så stor en udskiftning i personalet på lokalcentret.

Tilsynet finder det endvidere positivt med de beskrevne efteruddannelsesinitiativer.

Information og rettigheder

Afslutningsvis har tilsynet i sit brev anmodet om oplysninger om, hvorledes institutionen sikrer sig, at børnene, der undergives en administrativ tvang og deres pårørende bliver vejledt om de rettigheder, som de har. Helsingør Kommune har svaret følgende:

”Hvis der med administrativ tvang menes anbringelse uden samtykke findes jo en lang række rettigheder for forældrene f.eks. at beslutningen bliver taget af en selvstændig forvaltningsenhed med repræsentation af dommer og børnesagkyndige, at de har ret til advokat, at de må medtage bisidder osv. Forældrene orienteres naturligvis om dette blandt andet på skrift. Børnene bliver under alle omstændigheder hørt og deres holdning forelægges udvalget. Hvis de har alderen og modenheden til det, tilbydes de at få foretræde for udvalget – ligesom de får tilbudt advokat, når de lovgivningsmæssigt har alderen til det. Det er forvaltningen og ikke institutionen, der skal sikre børns og forældres rettigheder i forhold til tvangsfjernelse.

Under selve anbringelsen er der ikke for forældre og børn forskel på, om det er en frivillig eller en tvangsmæssig anbringelse. For institutionen gør det ingen forskel i forhold til f.eks. samvær og samarbejde med forældrene, om børnene er anbragt med eller uden samtykke. det er alene handleplanen, der er retningsgivende for institutionens arbejde med barnet/den unge og dennes familie og netværk.”

Tilsynet finder det vigtigt, at såvel forældre som de unge, der er tvangsanbragt, orienteres om deres rettigheder og klagemuligheder såvel i forbindelse med anbringelsen som under selve anbringelsen.